

**A.V. PECULIARITIES OF STUDYING AND TEACHING THE DISCIPLINE «HUMAN ANATOMY»
IN ENGLISH IN THE MEDICAL HIGH SCHOOL****Poltava State Medical University (Poltava, Ukraine)****vogrin034@gmail.com**

The introduction of effective methods of solving problems by teaching morphological disciplines to international students to form their professional competencies remains relevant today. This is due to the high level of necessity for medical education in many countries worldwide, a sufficient level of teaching in Ukrainian higher education institutions and attractive learning conditions. An indisputable step for a comprehensive integration process at the university is the combination and complementarity of educational and scientific processes. Requirements for the training of doctors include the organization of a scientific control system in the learning process. In Ukraine, the essence of modernization of the educational process is most reflected in the Concept of distance education, which due to such a global phenomenon as the Internet, covered broad sections of society and became the essential factor in its development. It has been proved that the efficiency of the educational process can be achieved due to favorable conditions for the work of students, solving problems related to the introduction of various means of their activation and motivation, development of comprehensive measures of educational and control types.

However, the training of English-speaking specialists causes some difficulties, namely: mastering the methods of practical classes, presenting lectures and studying anatomical nomenclature in English, forming a high level of spoken English, creating and improving the teaching base, purchasing modern English textbooks and preparation of foreign students for the license-integrated exam «Step-1».

Despite all the peculiarities, the training of English-speaking doctors is the right step of any domestic higher medical institution and reflects global practice.

Key words: *educational process, distance education, higher education seeker, morphology, anatomy.*

Introduction. In modern conditions in the medical university a special role is given to the study of fundamental disciplines, as medical and biological disciplines create a basis for the knowledge acquired by students in clinical departments. In this regard, the issues of raising the level of knowledge of junior students are particularly acute. Students must have a clear idea that without sufficient knowledge of human anatomy it is impossible to acquire professional skills [1, 2].

The purpose of the work is to determine the features of the organization of the educational process in English-speaking students in the discipline of «Human Anatomy».

Main part. Poltava State Medical University (PSMU) cooperates with various international organizations and establishes relations with universities of other countries, ie is reasonably actively implemented in the global educational space. The educational process of international students is subordinated to the international faculty. Previously, international students of our university studied in Russian, and during one academic year in the preparatory program, they learned only the language and then began to study medicine. But in recent years, the enrollment of students from different countries (India, Egypt, Morocco, Pakistan, Nigeria, Ghana) has become much more active, and there is a need to receive medical education in English. Increasing the number of international students in Ukrainian medical institutions also aims to use a differentiated pedagogical approach depending on the level of preparation of the applicant from other countries [3].

Thus, the international faculty deals with foreign English-speaking students, whose admission increases with each academic year, and foreign Ukrainian-speaking students. In other respects, the educational process has no significant differences in comparing domestic and English-language forms of education, ie the amount of information, requirements for students and teaching methods are similar. There are studies in two areas at the International Faculty: specialty «Medicine» and «Dentistry». In the specialty «Medicine» teaching the discipline «Human Anatomy» is held for three semesters, while in the specialty «Dentistry» – for two.

At the base of the Department of Human Anatomy educational process is the methodological principle, which provides for practical classes and lectures in the curriculum following the working curriculum and syllabus. At the end of the study of any anatomical section is the final lesson, and after the study of the discipline, students make a semester final certification in the form of an exam [4].

With the increase in the number of English-speaking students, teachers of the Department of Anatomy have a difficult task – to master the methods of practical classes and lectures in English and increase the effectiveness of educational activities to ensure a high level of knowledge. Therefore, working with international students requires searching for modern tools and the latest technologies in the educational process [5, 6].

Working with students of the international faculty, we encountered some difficulties. First, it was necessary to study the anatomical nomenclature in English. Before

that, we used International Anatomical Terminology, edited by V.G. Cherkasov [7]. Although most English and Latin terms have a related origin, the differences in pronunciation are deep, and many concepts have a completely different meaning. In addition, it may be a mistake to use Latin anatomical terminology to facilitate teaching: students often do not understand Latin due to large phonetic differences. The study of Latin by medical students takes place in parallel with the study of anatomy during the first year of study.

It is also necessary to increase the level of spoken language because, at first, it was pretty challenging to explain the clinical significance of a particular education or to analyze the situational task. In addition, without a good level of spoken English, it is difficult to build a professional dialogue with a student, as many interested foreigners ask many questions, both on clinical anatomy and clarifying anatomical information. The teacher must have an extensive vocabulary, know many synonyms of words to be active in dialogue and not get lost when students replace a concept. From the first practical classes, the teacher begins to form an interest in the subject through visual methods, involving students in making anatomical preparations, which significantly affects the achievement of learning goals. All this encourages the formation of the necessary competencies for successful professional activity [8, 9].

Another big problem for our department was the complete lack of educational and methodological base in English for working with students of the international faculty. It was necessary to create all methodological instructions and visual aids for students and teachers and independent training of students. A complicated and time-consuming part of the work was preparing lecture material with multimedia support in English. It should be noted that the development of all methodological complexes was carried out independently without the involvement of professional translators. For each practical lesson, teachers prepared a list of theoretical issues that the student should know, a list of formations that must be shown on anatomical preparations, and a list of used literature. Practical classes are held according to the plan: at the beginning of the lesson, the analysis of the relevance of the topic is carried out, the purpose of the lesson is determined. With the help of test tasks and face-to-face interviews, the initial level of students' knowledge is assessed. During the main stage, practical studies on anatomical preparations are performed, an oral interview is conducted on the list of issues for self-preparation, and situational tasks are solved. At the final stage, the activity of students is assessed, the control of the initial level of knowledge is carried out by solving situational problems from the database of the integrated test exam «Step-1». After the final anatomical section, control questions, cards, and situational tasks of clinical orientation were prepared for the last classes from the database of the license-integrated exam «Step-1». All developments were then

combined into methodological complexes for students in compliance with the rules of design and, of course, using the international anatomical nomenclature [10, 11, 12].

It is also worth noting that in parallel with the creation of guidelines and the study of professional terminology in English, teachers continued to conduct practical classes with domestic students of other faculties without reducing the workload.

The issue of providing students with English textbooks on human anatomy is problematic. Teachers of the department create textbooks, workshops, workbooks to improve the conduct of practical classes independent work of students. That is why for the students of the International Faculty of First Years the staff of the department prepared and published textbooks «Anatomy of the musculoskeletal system», «Splanchnology with clinical aspects», «Endocrine glands», «Cardiovascular system». Organs of the immune system «, where great attention is paid to the practical and applied part of the discipline. Analyzing detailed illustrative material and considering the basic points on dry and wet preparations, solving situational problems with clinical aspects, the student of English-language education receives significant practical experience with anatomical preparations, scientific literature [13, 14, 15].

It should be borne in mind that the continuous development of information and communication technologies in the XXI century has made the modernization of the education system an urgent problem. In our country, the content of such an update is most reflected in the Concept of Distance Education, which, thanks to the global Internet, covers large segments of society and becomes a primary factor in its development. Instructions for the implementation of distance learning can be used in conditions where opportunities for physical visits to educational institutions are limited or absent, and the usual measures of semester control and evaluation of students cannot be used for insurmountable reasons (natural disasters, quarantine measures and other force majeure) [16].

Distance learning technologies involve the interaction between participants in the educational process both asynchronously and synchronously in time. Remote communication of participants in the educational process can be carried out through means of communication built into the learning management system (LMS), e-mail, messengers (Viber, Telegram and others), video conferencing (MS Teams, ZOOM, Google Meet, Skype and others), forums, chats, etc. Comparative studies show that distance learning can be as effective as classroom learning if methods and technology meet the challenges, there is interaction and understanding between learners, and in conclusion, there is timely feedback. Effective distance learning programs are based on learners' consistent

and combined efforts, teachers, coordinators, support staff, and administration.

The next problem was the preparation of students for the licensing-integrated exam «Step-1». To do this, teachers of the department have developed many test tasks of initial and final levels of difficulty and situational tasks [17, 18].

After completing the discipline «Human Anatomy», students of the International Faculty of English-language education take an exam. The exam includes the following stages: test computer control, as well as an oral interview following the exam ticket, which in addition to theoretical questions and practical, in answering which students use anatomical drugs, anatomical electronic table, models, stands, tables.

It should be noted that students of the international faculty took the exam together with students of other faculties, without submitting separate days for the exam in English. For teachers of the department technical and linguistic difficulties with such a joint (one day) exam for Ukrainian and English-speaking students did not arise.

Conclusions. Thus, despite the difficulties, teaching anatomy in English to students of the international faculty gives positive results and allows the development of the Department of Human Anatomy PSMU. At the moment, the active formation of the educational and methodological English-language base and the formation of teachers capable of teaching in English continues.

References

1. Bilash VP, Hryn VH. Znachennya students'kykh naukovykh hurtkiv u profesijnomu stanovlenni vypuskniv-medykiv. Materialy Vseukrayins'koyi naukovy-praktychnoyi konferentsiyi prysvyachenoyi 60- richchyu zasnuvannya dendroparku zahal'noderzhavnoho znachennya «Kryvorudskyy» Bioriznomanitya: innovatsiyna diyal'nist' u systemi ekolohiyi y osvity; Poltava; 2021. s. 118–121. [in Ukrainian].
2. Deyneha TF, Svintsytska NL, Rohulia VO, Hryn VH. Napryamky udoskonalennya pidhotovky maybutnikh likariv u suchasnykh umovakh na kafedri anatomiyi lyudyny. Materialy Vseukrayins'koyi naukovy-praktychnoyi konferentsiyi z mizhnarodnoyu uchastyu. Osnovni napryamky udoskonalennya pidhotovky medychnykh kadriv u suchasnykh umovakh; 2015; Poltava; 2015. s. 71–73. [in Ukrainian].
3. Svintsytska NL, Hryn VH, Katsenko AL. Osoblyvosti formuvannya profesijnoho rozvytku inozemnykh studentiv pid chas vyvchennya dystsypliny «Anatomiya lyudyny». Materialy navchalno-naukovoyi konferentsii z mizhnarodnoyu uchastyu Aktual'ni pytannya medychnoyi (farmatsevtichnoyi) osvity inozemnykh hromadyan: problemy ta perspektyvy; 2018; Poltava; 2018. s. 81–83. [in Ukrainian].
4. Sherstiuk OO, Pidluzhna SA, Svintsytska NL, Korchan NO, Katsenko AL. Zastosuvannya suchasnykh zasobiv navchannya na kafedri anatomiyi lyudyny. Materialy navchalno-naukovoyi konferentsiyi z mizhnarodnoyu uchastyu Realiyi, problemy ta perspektyvy vyshchoyi medychnoyi osvity; 2021; Poltava; 2021. s. 294–296. [in Ukrainian].
5. Svintsytska NL, Kohut IV, Ustenko RL, Lytovka VV, Katsenko AL. Fizkul'turno-ozdorovchi ta sportyvni tekhnolohiyi v osvith'omu prostori: teoriya i praktyka. Poltava: PNPu im. V.H. Korolenka; 2020. Chastyna, Prosvitnyts'ka rol' anatomichnoho muzeyu u formuvanni zdorovoho sposobu zhyttya sered molodi. s. 225–243. [in Ukrainian].
6. Sherstyuk OO, Svintsytska NL, Ustenko RL, Piliuhin AV, Katsenko AL, Lytovka AV. Stereomorfolohyya: ystoriya y perspektyvy ee rozvytyya dlya teoryi y praktyky. Aktual'ni problemy suchasnoyi medytsyny: Visnyk Ukrayins'koyi medychnoyi stomatolohichnoyi akademiyi. 2020;1(69):186–192. [in Russian].
7. Cherkasov VH, Bobryk II, Huminskyy YuY, Kovalchuk OI. Mizhnarodna anatomichna terminolohiya (latynski, ukrayinski, rosiyski ta anhliyski ekvivalenty). Vinnytsya: Nova knyha; 2010. 392 s. [in Ukrainian].
8. Hryn VH, Svintsytska NL, Deyneha TF, Bilash VP, Dubrovina OV. Eponimichni termyny v morfolohiyi struktur holovy ta shyyi lyudyny. Aktual'ni problemy suchasnoyi medytsyny: Visnyk Ukrayins'koyi medychnoyi stomatolohichnoyi akademiyi. 2021;1(73):114–122. [in Ukrainian].
9. Sherstiuk OA, Hryn VH, Bilash VP, Severyn YuM, Katsenko AL. Eponimicheskiye nazvaniya vnutrennikh organov. Svit medytsyny ta biolohiyi. 2014;2(44):226–228. [in Ukrainian].
10. Hryn VH, Ryabushko MM, Hryn KV, Ryabushko NO. Diyevist' systemy administruvannya na fakul'teti u formuvanni osobystosti maybutn'oho likarya. Ukrayins'kyy stomatolohichnyy al'manakh. 2021;1:103–107. [in Ukrainian].
11. Svintsytska NL, Lysachenko OD, Bilash VP, Pelypenko LB, Voloshyna OV. Shlyakhy optymizatsiyi vykladannya morfolohichnykh dystsyplin zdobuvacham osvity medychnoho fakul'tetu. Proceedings of the 6th International scientific and practical conference Modern scientific research: achievements, innovations and development prospects; 2021; Berlin: MDPC Publishing; 2021. s. 451–455. [in Ukrainian].
12. Svintsytska NL, Sherstyuk OO, Deyneha TF, Rohulia VO, Hryn VH. Vplyv naukovykh doslidzhen' vykladacha na formuvannya suchasnoho likarya. Materialy Vseukrayins'koyi naukovy-praktychnoyi konferentsii z mizhnarodnoyu uchastyu Osnovni napryamky udoskonalennya pidhotovky medychnykh kadriv u suchasnykh umovakh; 2015; Poltava; 2015. s. 213–214. [in Ukrainian].
13. Svintsytska NL, Hryn VH. Morfofunctional structure of the skull: study guide. Poltava; 2016. 172 p.
14. Sherstiuk OA, Svintsytska NL, Lazarieva KA, Katsenko AL. Anatomy of the locomotor system: study visual guide. Poltava; 2020. 218 p.
15. Bilash SM, Svintsytska NL, Lazarieva KA, Hryn VH, Bilash VP. Splanchnology with clinical applications. Endocrine glands: study visual guide. Poltava; 2022. 167 p.
16. Bilash VP, Hryn VH, Hryn KV. Tendentsiyi y napryamy v dystantsiyi osviti. Materialy mizhnarodnoi naukovy-praktychnoi konferentsii Realiyi, problemy ta perspektyvy vyshchoyi medychnoyi osvity; 2021; Poltava; 2021. s. 26–28. [in Ukrainian].
17. Svintsytska NL, Korchan NO, Hryn VH, Katsenko AL, Fedorchenko IL. Orhanizatsiya dystantsijnoho navchannya z dystsypliny «Anatomiya lyudyny». Materialy Mizhnarodnoyi naukovy-praktychnoyi konferentsiyi. Metodyka navchannya pryrodnychnykh dystsyplin u seredniy ta vyshchyy shkoli (XXVIII KARYSHYNS'KI CHYTANNYA); 2021; Poltava: Astraya; 2021. s. 276–278. [in Ukrainian].
18. Svintsytska NL, Hryn VH, Kovalchuk OI. Morphofunctional characteristic of the skull with a clinical aspects: study guide. Poltava; 2020. 205 p.

ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ І ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «АНАТОМІЯ ЛЮДИНИ» АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ У МЕДИЧНОМУ ВУЗІ

Гринь В.Г., Свінцицька Н.Л., Білаш В.П., Устенко Р.Л., Каценко А.Л., Пілюгін А.В.

Резюме. Одним з актуальних питань вищого медичного закладу на сьогодні є забезпечення та удосконалення викладання морфологічних дисциплін іноземним здобувачам освіти. Причинами цього є високий рівень потреби у медичній освіті у багатьох країнах, достатній рівень викладання в українських закладах вищої освіти та привабливі умови навчання. Полтавський державний медичний університет (ПДМУ) також активно співпрацює з різними міжнародними організаціями, постійно налагоджує зв'язки з вузами інших держав та впроваджується у міжнародний освітній простір.

Значна роль в усьому світі приділяється вивченню фундаментальних дисциплін, оскільки саме вони створюють базис для знань, які студенти набувають на клінічних кафедрах. В цілому, навчання на кафедрі анатомії людини не має істотних відмінностей при порівнянні вітчизняної та англійської форми навчання, тобто об'єм інформації, вимоги до студентів та методики навчання аналогічні.

В основі навчального процесу на кафедрі анатомії людини лежить методологічний принцип, що передбачає проведення практичних занять та лекцій у рамках навчального плану, відповідно до робочої навчальної програми та силабусу. Після закінчення вивчення будь-якого анатомічного розділу проводиться підсумкове заняття, а після завершення вивчення дисципліни студенти складають семестрову підсумкову атестацію у вигляді іспиту.

Збільшення набору студентів англійської форми навчання поставило непросте завдання – освоїти методику проведення практичних занять та подання лекційного матеріалу англійською мовою, підвищення результативності навчальної діяльності з метою забезпечення високого рівня знань з предмету. Також необхідним є формування високого рівня розмовної англійської мови у викладачів, створення та удосконалення навчально-методичної бази, закупка сучасних англійських підручників, а також підготовка іноземних студентів до складання ліцензійно-інтегрованого іспиту «Крок-1».

Незважаючи на всі особливості, підготовка англійських лікарів є правильним кроком будь-якого вітчизняного вищого медичного закладу і є відображенням загальноосвітньої практики.

Ключові слова: навчальний процес, дистанційна освіта, англійський здобувач освіти, анатомія.

PECULIARITIES OF STUDYING AND TEACHING THE DISCIPLINE «HUMAN ANATOMY» IN ENGLISH IN THE MEDICAL HIGH SCHOOL

Hryn V.H., Svintsytska N.L., Bilash V.P., Ustenko R.L., Katsenko A.L., Piliuhin A. V

Abstract. One of the urgent issues of the higher medical institution today is to provide and improve the teaching of morphological disciplines to foreign students. The reasons for this are the high level of need for medical education in many countries, the sufficient level of teaching in Ukrainian higher education institutions and attractive learning conditions. Poltava State Medical University (PSMU) also actively cooperates with various international organizations, constantly establishes ties with universities in other countries and is implemented in the international educational space.

A significant role in the world is given to the study of fundamental disciplines, because they create the basis for the knowledge that students acquire in clinical departments. In general, training at the Department of Human Anatomy does not differ significantly when comparing domestic and English-language forms of education, that is the amount of information, requirements for students and teaching methods are similar.

At the heart of the educational process at the Department of Human Anatomy is the methodological principle, which provides for practical classes and lectures in the curriculum, in accordance with the working curriculum and syllabus. After studying any anatomical section, a final lesson is held, and after completing the discipline, students take a semester final certification in the form of an exam.

Increasing the number of students of English-speaking form of education has set a difficult task – to master the methods of practical classes and lectures in English, increase the effectiveness of educational activities to ensure a high level of knowledge in the subject. It is also necessary to form a high level of spoken English in teachers, create and improve the educational and methodological base, purchase modern English textbooks, as well as prepare foreign students to take the licensing-integrated exam «Step-1».

Despite all the peculiarities, the training of English-speaking doctors is the right step of any domestic higher medical institution and is a reflection of global practice.

Key words: educational process, distance education, higher education seeker, morphology, anatomy.

ORCID and contributionship:

Hryn V.G.: 0000-0001-5894-4416^{ABDF}

Svintsytska N.L.: 0000-0002-6342-6792^{BDF}

Bilash V. P.: 0000-0002-7178-3394^{BD}

Ustenko R.L.: 0000-0001-9021-4472^{ABDF}

Katsenko A.L.: 0000-0002-6151-1483^E

Piliuhin A.V.: 0000-0003-0601-8036^E

Conflict of interest:

The Authors declare no conflict of interest.

Corresponding author

Hryn Volodymyr Hryhorovych
Poltava State Medical University
Ukraine, 36011, Poltava, 23 Shevchenko str.
Tel.:0668126497
E-mail: vogrin034@gmail.com

A – Work concept and design, B – Data collection and analysis, C – Responsibility for statistical analysis, D – Writing the article, E – Critical review, F – Final approval of the article.

Received 15.11.2021

Accepted 24.04.2022

DOI 10.29254/2077-4214-2022-2-1-164-317-325

УДК 378.147:611=111

Гринь В.Г., Свінцицька Н.Л., Білаш В.П., Устенко Р.Л., Каценко А.Л., Пілюгін А.В.

ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ І ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «АНАТОМІЯ ЛЮДИНИ» АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ У МЕДИЧНОМУ ВУЗІ

Полтавський державний медичний університет (м. Полтава, Україна)

vogrin034@gmail.com

Актуальним на сьогодні питанням залишається впровадження дієвих методів вирішення проблем викладання морфологічних дисциплін іноземним здобувачам освіти з метою формування у них професійних компетентностей. Це зумовлено високим рівнем потреби у медичній освіті у багатьох країнах світу, достатнім рівнем викладання в українських закладах вищої освіти та привабливими умовами навчання. Беззаперечним кроком для всеохоплюючого інтеграційного процесу в університеті є поєднання і взаємодоповнення навчального, виховного та наукового процесів. Вимоги до підготовки лікарів передбачають організацію науково обґрунтованої системи контролю в процесі навчання. З'ясовано, що в Україні суть модернізації освітнього процесу найбільше відбилася в Концепції розвитку дистанційної освіти, яка завдяки такому глобальному явищу, як Інтернет, охопила широкі шари суспільства та стала найважливішим фактором його розвитку. Доведено, що ефективності навчального процесу можна досягти за рахунок сприятливих умов для роботи здобувачів освіти, вирішення проблемних питань щодо впровадження різноманітних засобів їх активізації та мотивації, розробки комплексних заходів навчального та контрольного типів.

Проте, підготовка англомовних фахівців викликає деякі складнощі, а саме: освоєння методики проведення практичних занять, подання лекційного матеріалу та вивчення анатомічної номенклатури англійською мовою, формування високого рівня розмовної англійської мови, створення та удосконалення навчально-методичної бази, закупка сучасних англомовних підручників, а також підготовка іноземних студентів до складання ліцензійно-інтегрованого іспиту «Крок-1».

Незважаючи на всі особливості, підготовка англомовних лікарів є правильним кроком будь-якого вітчизняного вищого медичного закладу і є відображенням загальноосвітньої практики.

Ключові слова: навчальний процес, дистанційна освіта, англомовний здобувач освіти, анатомія.

Вступ. У сучасних умовах у медичному вузі особлива роль приділяється вивченню фундаментальних дисциплін, оскільки медико-біологічні дисципліни створюють базис для знань, які набувають студенти на клінічних кафедрах. У зв'язку з цим особливо гостро постають питання щодо підвищення рівня знань у студентів молодших курсів. Студенти повинні чітко уявляти, що без достатніх знань з анатомії людини неможливо набути професійних навичок [1, 2].

Мета роботи полягає у визначенні особливостей організації навчального процесу в англомовних студентів з дисципліни «Анатомія людини».

Основна частина. Полтавський державний медичний університет (ПДМУ) активно співпрацює

з різними міжнародними організаціями, налагоджує зв'язки з вузами інших держав, тобто досить активно впроваджується у міжнародний освітній простір. Навчальний та виховний процес іноземних студентів підпорядкований міжнародному факультету. Раніше іноземні студенти нашого університету проходили навчання російською мовою, при цьому протягом одного навчального року в рамках підготовчої програми вони освоювали лише мову, а потім вже приступали до вивчення медицини. Але останніми роками значно активувався набір студентів з різних країн (Індія, Єгипет, Марокко, Пакистан, Нігерія, Гана), виникла потреба здобувати медичну освіту англійською мовою. Збільшення кількості іноземних студентів в українських медичних закладах

також ставить за мету використовувати диференційований педагогічний підхід залежно від рівня підготовки абітурієнта з інших країн [3].

Таким чином, міжнародний факультет займається іноземними англомовними студентами, приплив яких збільшується з кожним навчальним роком, а також іноземними україномовними студентами. В іншому, навчальний процес не має істотних відмінностей при порівнянні вітчизняної та англомовної форми навчання, тобто обсяг інформації, вимоги до студентів та методики навчання аналогічні. На міжнародному факультеті відбувається навчання за двома напрямками: спеціальність «Медицина» та «Стоматологія». За спеціальністю «Медицина» викладання дисципліни «Анатомія людини» проводиться протягом трьох семестрів, у той час як за спеціальністю «Стоматологія» – протягом двох.

В основі навчального процесу на кафедрі анатомії людини лежить методологічний принцип, що передбачає проведення практичних занять та лекцій у рамках навчального плану, відповідно до робочої навчальної програми та силабусу. Після закінчення вивчення будь-якого анатомічного розділу проводиться підсумкове заняття, а після завершення вивчення дисципліни студенти складають семестрову підсумкову атестацію у вигляді іспиту [4].

Із збільшенням набору студентів англомовної форми навчання перед викладачами кафедри анатомії постало непросте завдання – освоїти методику проведення практичних занять та подання лекційного матеріалу англійською мовою, а також підвищення результативності навчальної діяльності з метою забезпечення високого рівня знань з предмету. Тому, робота з іноземними студентами потребує пошуку сучасних засобів та новітніх технологій навчального процесу [5, 6].

Працюючи зі студентами міжнародного факультету, ми зіткнулися з деякими труднощами. По-перше, необхідно було вивчити анатомічну номенклатуру англійською. До цього ми використовували Міжнародну анатомічну термінологію за редакцією В.Г. Черкасова [7]. Більшість англійських та латинських термінів хоч і має споріднене походження, проте розбіжності у вимові глибокі, а багато понять мають зовсім інше значення. Крім того, можливо, помилкою є той факт, що використання латинської анатомічної термінології може полегшити викладання: студенти дуже часто не розуміють латинь через великі фонетичні відмінності. Вивчення латинської мови студентами-медиками відбувається паралельно з вивченням анатомії протягом першого курсу навчання.

Також необхідним є підвищення рівня розмовної мови, оскільки спочатку було досить складно пояснити клінічне значення тієї чи іншої освіти або розібрати ситуаційне завдання. Крім того, без хорошого рівня розмовної англійської складно вибудувати професійний діалог зі студентом, оскільки багато

іноземців, що цікавляться, задають велику кількість питань, як щодо клінічної анатомії, так і щодо уточнення анатомічних відомостей. Викладач повинен мати великий словниковий запас, знати велику кількість синонімів слів, щоб бути активним у діалозі і не губитися при заміні студентами того чи іншого поняття. Вже з перших практичних занять викладач починає формувати інтерес до предмету шляхом застосування наочних методів, залучення студентів у процес виготовлення анатомічних препаратів, що істотно впливає на досягнення мети навчання. Усе це спонукає формування необхідних компетенцій для успішної професійної діяльності [8, 9].

Іншою великою проблемою для нашої кафедри стала повна відсутність навчально-методичної бази англійською мовою для роботи зі студентами міжнародного факультету. Необхідно було створювати всі методичні розробки та навчальні наочні посібники як для студентів, так і для викладачів, а також для самостійної підготовки студентів. Досить складною та трудомісткою частиною роботи стала підготовка лекційного матеріалу з мультимедійним супроводом англійською мовою. Слід зазначити, що розробка всіх методичних комплексів здійснювалася самостійно без залучення професійних перекладачів. До кожного практичного заняття викладачами готувався перелік теоретичних питань, які повинен знати студент, перелік утворень, які необхідно вміти показувати на анатомічних препаратах, а також готувався перелік використаної літератури. Практичні заняття проходять згідно з планом: на початку заняття проводиться аналіз актуальності теми, визначається мета заняття. За допомогою тестових завдань та фронтального опитування проводиться оцінка початкового рівня знань студентів. Під час основного етапу виконуються практичні завдання на анатомічних препаратах, проводиться усне опитування з переліку питань для самопідготовки, а також вирішуються ситуаційні завдання. На заключному етапі оцінюється діяльність студентів, проводиться контроль вихідного рівня знань за допомогою вирішення ситуаційних завдань з бази даних інтегрованого тестового іспиту «Крок-1». До підсумкових занять після кожного анатомічного розділу також було підготовлено контрольні питання, картки та ситуаційні завдання клінічної спрямованості з бази даних ліцензійно-інтегрованого іспиту «Крок-1». Всі розробки після цього були об'єднані в методичні комплекси для студентів з дотриманням правил оформлення і, безумовно, з використанням міжнародної анатомічної номенклатури [10, 11, 12].

Також варто зазначити, що паралельно зі створенням методичних рекомендацій та вивченням професійної номенклатури англійською, викладачі продовжували ведення практичних занять з вітчизняними студентами інших факультетів без зниження навчального навантаження.

Проблематичним є питання забезпечення студентів англomовними підручниками з анатомії людини. Викладачами кафедри створюються навчальні посібники, практикуми, робочі зошити для покращення проведення практичних занять, самостійної роботи студентів. Саме тому для здобувачів освіти міжнародного факультету перших курсів співробітниками кафедри підготовлено та надруковано навчальні посібники «Анатомія опорно-рухового апарату», «Спланхнологія з клінічними аспектами», «Ендокринні залози», «Серцево-судинна система. Органи імунної системи», де величезна увага приділяється практично-прикладній частині дисципліни. Розбираючи детально підібраний ілюстративний матеріал та розглядаючи базові моменти на сухих та вологих препаратах, вирішуючи ситуаційні завдання з клінічним аспектом, здобувач освіти англomовної форми навчання отримує вагомий практичний досвід роботи з анатомічними препаратами, науковою літературою [13, 14, 15].

Потрібно враховувати, що невпинний розвиток інформаційно-комунікаційних технологій в XXI сторіччі зробив невідкладною проблемою модернізацію системи освіти. В нашій країні зміст такого оновлення найбільше відбився в Концепції розвитку дистанційної освіти, яка завдяки глобальній мережі Інтернет охоплює великі прошарки суспільства та стає першочерговим чинником його розвитку. Інструкції впровадження дистанційного навчання можуть застосовуватися в умовах, коли можливості фізичного відвідування закладів освіти здобувачами обмежені або відсутні, а звичайні заходи семестрового контролю та оцінювання здобувачів освіти не можуть бути застосовані з нездоланих причин (природні катаклізми, заходи карантинного порядку та інші форс-мажорні обставини) [16].

Дистанційні технології навчання передбачають здійснення взаємодії між учасниками освітнього процесу як асинхронно, так і синхронно у часі. Дистанційний зв'язок учасників освітнього процесу може здійснюватися через засоби комунікації, вбудовані до системи управління навчанням (LMS),

електронну пошту, месенджери (Viber, Telegram та інші), відеоконференції (MS Teams, ZOOM, Google Meet, Skype та інші), форуми, чати тощо. Порівняльні дослідження свідчать, що дистанційне навчання може бути настільки ж ефективним, як і аудиторне навчання, якщо методи і технологічні засоби відповідають завданням, є взаємодія та розуміння між здобувачами освіти, і як висновок, є вчасний зворотний зв'язок. Ефективні програми дистанційного навчання базуються на послідовних і сукупних зусиллях здобувачів освіти, викладачів, координаторів, допоміжного персоналу й адміністрації.

Наступною проблемою стала підготовка студентів до складання ліцензійно-інтегрованого іспиту «Крок-1». Для цього викладачами кафедри було розроблено безліч тестових завдань початкового та заключного рівнів складності, а також ситуаційних завдань [17, 18].

Після закінчення вивчення дисципліни «Анатомія людини» студенти міжнародного факультету англomовної форми навчання складають іспит. Іспит включає наступні етапи: тестовий комп'ютерний контроль, а також усну співбесіду відповідно до екзаменаційного квитка, який окрім теоретичних запитань містить і практичні, при відповіді на які, студенти використовують анатомічні препарати, анатомічний електронний стіл, муляжі, стенди, таблиці. Слід зазначити, що студенти міжнародного факультету складали іспит спільно зі студентами інших факультетів, без подання окремих днів для іспиту англійською мовою. Для викладачів кафедри технічні та лінгвістичні складнощі за такого спільного (одного дня) складання іспиту україно- та англomовними студентами не виникали.

Висновки. Таким чином, незважаючи на складнощі, викладання анатомії англійською мовою студентам міжнародного факультету дає позитивні результати та дозволяє розвиватися кафедрі анатомії людини ПДМУ. На даний момент продовжується активне формування навчально-методичної англomовної бази та становлення викладачів, здатних проводити навчання англійською мовою.

Література

1. Bilash VP, Hryn VH. Znachennya students'kykh naukovykh hurtktiv u profesynomu stanovlenni vypuskniv-medykiv. Materialy Vseukrayins'koyi naukovy-praktychnoyi konferentsiyi prysvyachenoyi 60- richchyu zasnuvannya dendroparku zahal'noderzhavnoho znachennya «Kryvoruds'kyu» Bioriznomanitya: innovatsiyna diyal'nist' u systemi ekolohiyi y osvity; Poltava; 2021. s. 118–121. [in Ukrainian].
2. Deyneha TF, Svintsytska NL, Rohulia VO, Hryn VH. Napryamky udoskonalennya pidhotovky maybutnikh likariv u suchasnykh umovakh na kafedri anatomiyi lyudyny. Materialy Vseukrayins'koyi naukovy-praktychnoyi konferentsiyi z mizhnarodnoyu uchastyu. Osnovni napryamky udoskonalennya pidhotovky medychnykh kadriv u suchasnykh umovakh; 2015; Poltava; 2015. s. 71–73. [in Ukrainian].
3. Svintsytska NL, Hryn VH, Katsenko AL. Osoblyvosti formuvannya profesynoho rozvytku inozemnykh studentiv pid chas vyvchennya dystsypliny «Anatomya lyudyny». Materialy navchalno-naukovoyi konferentsii z mizhnarodnoyu uchastyu Aktual'ni pytannya medychnoyi (farmatsevtichnoyi) osvity inozemnykh hromadyan: problemy ta perspektyvy; 2018; Poltava; 2018. s. 81–83. [in Ukrainian].
4. Sherstiuk OO, Pidluzhna SA, Svintsytska NL, Korchan NO, Katsenko AL. Zastosuvannya suchasnykh zasobiv navchannya na kafedri anatomiyi lyudyny. Materialy navchalno-naukovoyi konferentsiyi z mizhnarodnoyu uchastyu Realiyi, problemy ta perspektyvy vyshchoyi medychnoyi osvity; 2021; Poltava; 2021. s. 294–296. [in Ukrainian].
5. Svintsytska NL, Kohut IV, Ustenko RL, Lytovka VV, Katsenko AL. Fizkul'turno-ozdorovchi ta sportyvnі tekhnolohiyi v osvīt'omu prostori: teoriya i praktyka. Poltava: PNPУ im. V.H. Korolenka; 2020. Chastyna, Prosvitnyts'ka rol' anatomichnoho muzeyu u

- formuvanni zdorovoho sposobu zhyttya sered molodi. s. 225–243. [in Ukrainian].
- Sherstyuk OO, Svintsitskaya NL, Ustenko RL, Piliuhin AV, Katsenko AL, Lytovka AV. Stereomorfolohyya: ystoriyya y perspektyvy ee razvytyya dlya teoryy y praktyky. Aktual'ni problemy suchasnoyi medytsyny: Visnyk Ukrayins'koyi medychnoyi stomatolohichnoyi akademiyi. 2020;1(69):186–192. [in Russian].
 - Cherkasov VH, Bobryk II, Huminskyy YuY, Kovalchuk OI. Mizhnarodna anatomichna terminolohiya (latynski, ukrayinski, rosiyski ta anhliyski ekvivalenty). Vinnytsya: Nova knyha; 2010. 392 s. [in Ukrainian].
 - Hryn VH, Svintsytska NL, Deyneha TF, Bilash VP, Dubrovina OV. Eponimichni terminy v morfolohiyi struktur holovy ta shyyi lyudyny. Aktual'ni problemy suchasnoyi medytsyny: Visnyk Ukrayins'koyi medychnoyi stomatolohichnoyi akademiyi. 2021;1(73):114–122. [in Ukrainian].
 - Sherstiuk OA, Hryn VH, Bilash VP, Severyn YuM, Katsenko AL. Eponimicheskiye nazvaniya vnutrennikh organov. Svit medytsyny ta biolohiyi. 2014;2(44):226–228. [in Ukrainian].
 - Hryn VH, Ryabushko MM, Hryn KV, Ryabushko NO. Diyevist' systemy administruvannya na fakul'teti u formuvanni osobystosti maybutn'oho likarya. Ukrayins'kyy stomatolohichnyy al'manakh. 2021;1:103–107. [in Ukrainian].
 - Svintsytska NL, Lysachenko OD, Bilash VP, Pelypenko LB, Voloshyna OV. Shlyakhy optymizatsiyi vykladannya morfolohichnykh dystsyplin zdobuvacham osvity medychnoho fakul'tetu. Proceedings of the 6th International scientific and practical conference Modern scientific research: achievements, innovations and development prospects; 2021; Berlin: MDPC Publishing; 2021. s. 451–455. [in Ukrainian].
 - Svintsytska NL, Sherstyuk OO, Deyneha TF, Rohulya VO, Hryn VH. Vplyv naukovykh doslidzhen' vykladacha na formuvannya suchasnoho likarya. Materialy Vseukrayins'koyi nauково-praktychnoyi konferentsii z mizhnarodnoyu uchastyu Osnovni napryamky udoskonalennya pidhotovky medychnykh kadriv u suchasnykh umovakh; 2015; Poltava; 2015. s. 213–214. [in Ukrainian].
 - Svintsytska NL, Hryn VH. Morfofunctional structure of the skull: study guide. Poltava; 2016. 172 p.
 - Sherstiuk OA, Svintsytska NL, Lazariyeva KA, Katsenko AL. Anatomy of the locomotor system: study visual guide. Poltava; 2020. 218 p.
 - Bilash SM, Svintsytska NL, Lazariyeva KA, Hryn VH, Bilash VP. Splanchnology with clinical applications. Endocrine glands: study visual guide. Poltava; 2022. 167 p.
 - Bilash VP, Hryn VH, Hryn KV. Tendentsiyi y napryamy v dystantsiyniy osviti. Materialy mizhnarodnoi nauково-praktychnoi konferenci Realiyi, problemy ta perspektyvy vyshchoyi medychnoyi osvity; 2021; Poltava; 2021. s. 26–28. [in Ukrainian].
 - Svintsytska NL, Korchan NO, Hryn VH, Katsenko AL, Fedorchenko IL. Orhanizatsiya dystantsiynoho navchannya z dystsypliny «Anatomya lyudyny». Materialy Mizhnarodnoyi nauково-praktychnoyi konferentsiyi. Metodyka navchannya pryrodnychkykh dystsyplin u seredniy ta vyshchiy shkoli (XXVIII KARYSHYNS'KI CHYTANNYA); 2021; Poltava: Astraya; 2021. s. 276–278. [in Ukrainian].
 - Svintsytska NL, Hryn VH, Kovalchuk OI. Morphofunctional characteristic of the skull with a clinical aspects: study guide. Poltava; 2020. 205 p.

ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ І ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «АНАТОМІЯ ЛЮДИНИ» АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ У МЕДИЧНОМУ ВУЗІ

Гринь В.Г., Свінцицька Н.Л., Білаш В.П., Устенко Р.Л., Каценко А.Л., Пілюгін А.В.

Резюме. Одним з актуальних питань вищого медичного закладу на сьогодні є забезпечення та удосконалення викладання морфологічних дисциплін іноземним здобувачам освіти. Причинами цього є високий рівень потреби у медичній освіті у багатьох країнах, достатній рівень викладання в українських закладах вищої освіти та привабливі умови навчання. Полтавський державний медичний університет (ПДМУ) також активно співпрацює з різними міжнародними організаціями, постійно налагоджує зв'язки з вузами інших держав та впроваджується у міжнародний освітній простір.

Значна роль в усьому світі приділяється вивченню фундаментальних дисциплін, оскільки саме вони створюють базис для знань, які студенти набувають на клінічних кафедрах. В цілому, навчання на кафедрі анатомії людини не має істотних відмінностей при порівнянні вітчизняної та англійської форми навчання, тобто об'єм інформації, вимоги до студентів та методики навчання аналогічні.

В основі навчального процесу на кафедрі анатомії людини лежить методологічний принцип, що передбачає проведення практичних занять та лекцій у рамках навчального плану, відповідно до робочої навчальної програми та силабусу. Після закінчення вивчення будь-якого анатомічного розділу проводиться підсумкове заняття, а після завершення вивчення дисципліни студенти складають семестрову підсумкову атестацію у вигляді іспиту.

Збільшення набору студентів англійської форми навчання поставило непросте завдання – освоїти методику проведення практичних занять та подання лекційного матеріалу англійською мовою, підвищення результативності навчальної діяльності з метою забезпечення високого рівня знань з предмету. Також необхідним є формування високого рівня розмовної англійської мови у викладачів, створення та удосконалення навчально-методичної бази, закупка сучасних англійських підручників, а також підготовка іноземних студентів до складання ліцензійно-інтегрованого іспиту «Крок-1».

Незважаючи на всі особливості, підготовка англійських лікарів є правильним кроком будь-якого вітчизняного вищого медичного закладу і є відображенням загальноосвітньої практики.

Ключові слова: навчальний процес, дистанційна освіта, англійський здобувач освіти, анатомія.

PECULIARITIES OF STUDYING AND TEACHING THE DISCIPLINE «HUMAN ANATOMY» IN ENGLISH IN THE MEDICAL HIGH SCHOOL

Hryn V.H., Svintsytska N.L., Bilash V.P., Ustenko R.L., Katsenko A.L., Piliuhin A. V

Abstract. One of the urgent issues of the higher medical institution today is to provide and improve the teaching of morphological disciplines to foreign students. The reasons for this are the high level of need for medical education

in many countries, the sufficient level of teaching in Ukrainian higher education institutions and attractive learning conditions. Poltava State Medical University (PSMU) also actively cooperates with various international organizations, constantly establishes ties with universities in other countries and is implemented in the international educational space.

A significant role in the world is given to the study of fundamental disciplines, because they create the basis for the knowledge that students acquire in clinical departments. In general, training at the Department of Human Anatomy does not differ significantly when comparing domestic and English-language forms of education, that is the amount of information, requirements for students and teaching methods are similar.

At the heart of the educational process at the Department of Human Anatomy is the methodological principle, which provides for practical classes and lectures in the curriculum, in accordance with the working curriculum and syllabus. After studying any anatomical section, a final lesson is held, and after completing the discipline, students take a semester final certification in the form of an exam.

Increasing the number of students of English-speaking form of education has set a difficult task – to master the methods of practical classes and lectures in English, increase the effectiveness of educational activities to ensure a high level of knowledge in the subject. It is also necessary to form a high level of spoken English in teachers, create and improve the educational and methodological base, purchase modern English textbooks, as well as prepare foreign students to take the licensing-integrated exam «Step-1».

Despite all the peculiarities, the training of English-speaking doctors is the right step of any domestic higher medical institution and is a reflection of global practice.

Key words: educational process, distance education, higher education seeker, morphology, anatomy.

ORCID кожного автора та їх внесок до статті:

Hryn V.G.: 0000–0001–5894–4416^{ABDF}

Svintsytska N.L.: 0000–0002–6342–6792^{BDF}

Bilash V. P.: 0000–0002–7178–3394^{BD}

Ustenko R.L.: 0000–0001–9021–4472^{ABDF}

Katsenko A.L.: 0000–0002–6151–1483^E

Piliuhin A.V.: 0000–0003–0601–8036^E

Конфлікт інтересів:

Автори підтверджують, що у даній статті відсутній конфлікт інтересів.

Адреса для кореспонденції

Гринь Володимир Григорович

Полтавський державний медичний університет

Адреса: Україна, 36011, м. Полтава, вул. Шевченка, 23

Тел.: 0668126497

E-mail: vogrin034@gmail.com

A – концепція роботи та дизайн, **B** – збір та аналіз даних, **C** – відповідальність за статичний аналіз, **D** – написання статті, **E** – критичний огляд, **F** – остаточне затвердження статті.

Стаття надійшла 15.11.2021 року
Стаття прийнята до друку 24.04.2022 року